

jem umělého tvoření falang proti určitým osobám, zejména jsou-li polemiky osobně zaostřeny. — n —

Reforma právnického studia? Novinami prošla před krátkou dobou zpráva, že se opět chystá reforma právnického studia. Tentokrát má tato reforma záležeti v tom, že na místě tří rigoros mají být napříště čtyři, při čemž zkušebními předměty čtvrtého rigorosa mají být: národní hospodářství, finanční věda a právní filosofie. Že by novými zkušebními předměty se podporovala specialisace, a že rozmnožení či vlastně rozdělení zkoušek znamenalo reformu studia, jest hypothesis, o níž jest snad dovoleno mít vážné pochybnosti. Reforma studia omezila se dosud na to, že byly rozmnožovány zkušební předměty (kromě předpisu o povinné první státní zkoušce po 3 semestrech) a tato reforma sleduje stejnou tendenci. Kdyby se v tomto směru chtělo pokračovati, bylo by možno na př. zavést mezinárodní právo jako zkušební předmět při politické státní zkoušce, pak též právní filosofii, dále by snad rozsáhlejší předměty mohly být rozděleny atd. Avšak novinářské zprávy jsou mnohomluvné: Taxy rigorosní mají být sníženy z 280 na 250 K. — Ovšem, že za čtyři rigorosa by se i po této slevě zaplatilo více než dříve za dražší rigorosa tři. To připomíná plán naší vlády, která chtějíc uleviti drahotě, slevila uhelnou dávku a zároveň navrhla zvýšení daně z obratu a rozšíření luxusní daně. Že by se posléze navrženou změnou doba studijní zcela zbytečně a bez záruky, že se tím dosáhne větší kvalifikace, prodloužila, to patrně rovněž nepřichází v úvahu. Touto cestou se k reformě studia nedojde. Bude-li se reforma taková vskutku prováděti, — a že k reformě dojíti musí, jest jisto, — bude nutno, aby měla poněkud hlubší základ, i kdyby při tom mělo být rigoros nikoli více, nýbrž ještě méně než nyní.

Nemůžeme dobře uvěřit správnosti žurnalistických informací. Povolané kruhy jsou povinny dementovati zvláště zprávu o zdražení studia, neskrývati své plány před veřejnou diskusí a je objasniti, aby nevznikala z novinářských dohadů často nedorozumění. je.

LITERATURA.

Dr. E. Beneš: Smysl československé revoluce. «Čsl. revoluce» sv. I. Pam. Odboje. Str. 75. Dr. Beneš vidí v naší revoluci jen část světového převratu a z tohoto hlediska chce vykládati její smysl, v rámci historie světových událostí. Světová válka je mu bojem dvou táborů odlišné koncepce filosofické. Na jedné straně národové západní, kteří prošli duchovou revolucí posledních století od feudalismu k demokracii, na druhé straně státy centrální, kde oné duchové revoluce nebylo, kde staré řády byly pouze zakryty pláštěm demokracie.

Výjimku tvořilo Rusko, které patřilo ideově mezi mocnosti ústřední, a to také ve válce padlo. Světová válka byla podle Beneše bojem o ideu spravedlnosti národní a sociální. Tohoto rázu neměla od počátku, ale jednak demokratismus prochnutý zásadou svobody vedl spojence nutně k boji za svobodu národů a jejich právo sebeurčení, jednak celková povaha války vyzdvihla význam mas a dávajíc státu nové funkce hospodářské vedla značně k socialisaci. Vývoj našeho národa vedl jej zřejmě na stranu spojenců. Náš národ prošel onou duchovní revolucí, neboť v nové době vyšel vlastně z boje o existenci malého člověka. Dokončením tohoto vývoje byla pak revoluce o osvobození. Revoluce sama byla vedena těmito ideami: Ideálem samostatnosti, odporem proti Habsburkům a monarchii, proti Vídni a Římu, nazíráním na tradice husitské za vlivu myšlenky sokolské, myšlenkou demokracie, která se projevila v organizaci boje, v osobě vůdce Masaryka i v samotném vojsku, i v tom, že revoluce nebyla vedena oligarchií emigrantů, nýbrž ve spojení s činiteli národa doma, a ideou jednoty československé. Zvláště důležitý byl poměr revoluce k Rusku, došlo tu k rozporu mezi všeslovanskou láskou k Rusům a odporem k ruskému řádu politickému: revoluce šla zde

střední cestou, nechtěla řešiti sporné otázky před dosažením vítězství. K dalšímu rozporu došlo za revoluce, kdy dobrovolníci ocitli se na konec mezi bolševiky a sibiřskými reakcionáři. V otázce intervence stává se Beneš rozhodně proti názorům, že legie měly vystoupiti proti bolševikům; považuje to za nemožné vzhledem k chaosu v Rusku, k jeho rozlehlosti, k lhostejnosti Rusů samých a také vzhledem k tehdejší náladě vojska. Na druhé straně hájí legie proti výtkám z reakcionářství. Beneš věří pevně, že Rusko bude vybudováno na podkladě demokratickém a stane se svou existencí záštitou naší samostatnosti. V závěru přiznává Beneš, že světová válka nedosáhla úplně svého cíle; boj o světovou demokracii není skončen, poněvadž poražení nemíní ještě provésti duchovní revoluci, dokud se nevzdají své ideologie, nebude dosaženo úplného pokoje. Na druhé straně snaha po svobodě národů vyvolala extrém — šovinismus, vzrůst socialismu vyvolal jeho zřůdu bolševismus. Úkolem našim pak podle Beneše jest, vychovávatí samy sebe a všechny občany republiky k ideálům humanitním a demokratickým v duchu vítězných ideálů naší revoluce, neboť tak nejlépe zachováme si samostatnost.

J. B.

Prof. Bohuš Tomsa: Úvod do právní filosofie. I. díl. Přehled dějin právní filosofie. Bratislava 1923. — Cena 16 Kčs. — Kniha, ktorú čsl. právnický dorost iste prijme s povďakom. Že právna filozofia nie je púhy špekulatívny príviesok pozitívneho práva, dnes už netreba zvlášť zdôrazňovať. I keď sme odbornými právnikmi, narazíme vo svojom obore na problémy, ba predpoklady práva, ktoré sme neschopní riešiť bez vyšších hľadísk, bez toho, žeby sme sa postavili na širšiu platformu, než nám môže poskytnúť pozitívne právo samo. Ináče sa budeme krútiť v bludnom kruhu definícií idem per idem, ako na príklad právo je to, čo právo zaň ustanovuje a pod. Ale nie sú to len otázky v prvom rade po podstate a v druhom po kritérii práva, ale i fakt, že právo je výtvorom spoločnosti a pre spoločnosť, ktoré nás nútia k tomu, aby sme všetky tieto problémy, ktoré možno považovať za presupozície práva, pojednávali ve zvláštnej disciplíne. — Ale k tejto disciplíne dospejeme i postupom opačným, už či od sociológie, ktorá vidí v práve fenomen spoločenský (právo existuje, teda pôsobí, mení sa a teda podlieha zákonom kauzálnym), alebo od etiky, ktorá mu venuje zvláštnu pozornosť. — Zbýva teda otázka, či je účelné pre tieto problémy stavať disciplínu zvláštnu a či by nepostačil výklad vied, ktoré sa s právom zaoberajú (sociológia a etika). Tak na pr. Francia a Amerika zahrňuje právnu filozofiu do sociológie, v Anglii je vradená do morálnej filozofie. Pri bližšom skúmaní dospeli by sme k názoru, že je to otázka v poslednej inštancii rázu prevažne technického a teda není potreba zaoberať sa sňou ako s podstatnou. Zárodok právne-filozofického myšlenia môžeme vidieť v rozlíšení práva na kozmické, božské a ľudské, s ktorým sa stretáme u Grékov a kde sa prvý raz uplatňuje princíp hodnotenia a rozlíšenia, ač ešte neuvedomelého, toho čo je (právo pozitívne) a toho čo má byť. Bádanie po práve prirodzenom, večne a všade platnom, trvá až do pozitivizmu. A keď si tak porovnáme právo ako ho chápe pozitivista, dajme tomu so Stammlerovými (novo kantovec) formami a kategóriami práva, uvidíme na akých protivných póloch sa ocitla moderná právna filozofia v názoroch na to, čo má byť jej obsahom a ako postupovať pri riešení problémov už daných. Po tomto stručnom prehľade zase sa vraciame k otázke, s ktorou začína prof. Tomsa svoju knihu.

Čo je to právna filozofia?

T. dospieva k názoru, že je to disciplína, ktorá študuje právo z hľadiska a v úzkej súvislosti s istým svetovým názorom. Od právnej vedy líši sa nie predmetom, lež spôsobom ako k nemu pristupuje. Preto i smery v právnej filozofii rozdeľuje podľa filozofických disciplín, na ktoré sa opierajú. Za úvod ku štúdiu vlastných problémov právnej filozofie považuje autor ich dejiny. — Pútavým a prístupným slohom zaoberá sa najprv s pr. fil. antickou, ktorej ráz je daný hlavne naturalizmom (vedľa racio-